

Louis XIV Inderdaad hertog, zij was nog niet klaar.

Hertog (*probeert zich te herinneren*) Niet klaar, niet klaar... (*bladert ondertussen in zijn paperassen; alsof hij het gezochte gevonden heeft.*) Bij de sectie bleek dat Louis XIV een kolossale maag had en dat zijn darmen tweemaal zolang als normaal waren.

Louis XIV (*die de taak van H. dan maar overneemt; acteert zichzelf met B. als tegenspeelster*) Voor het begroeten van de mannen had hij -ik dus- een kunstig systeem ontwikkeld. Voor hertogen nam hij zijn hoed af, al was het maar een klein eindje (*L. met Bs kapje tot B.*) 'Duc'; voor anderen lichtte hij hem even op (*maakt corresponderend gebaar naar het publiek toe*) of hij tikte met de hand aan de rand. (*Tot H. die nog steeds in zijn papieren aan het zoeken is. Deze -hertog zijnde- is verontwaardigd. Doet hem het juiste hoedgebaar voor -afnemen! - maar L. doet ongestoord verder*) Als hij in zijn koets zat en een priester met het laatste olesel zag (*B. priester*), stapte hij, weer of geen weer, uit en knielde neer.

Hertog (*neemt de draad terug op, heeft juiste tekst naar L.*) werd hij zo kwaad dat hij tot lichamelijk geweld overging. Dat was met Louvois (*L. die zich niet meer kan herinneren: Louvois ?*), met Lauzun (*L. : Ah ja, Lauzun, uw schoonbroer, hertog, uw zwager, nietwaar ? H. wordt hier blijkbaar liever niet aan herinnerd en mompelt iets van jaja*), met Lauzun toen hij om niet in de verleiding te komen een heer (*L. beamend : Een heer !*) te slaan, zijn stok in tweeën brak (*L. tot B. Lauzun ! Breekt stok*) en de keer dat hij een knecht (*B.=Knecht*) sloeg, die een koekje van tafel had gestolen net nadat hij erg geschrokken was van een staaltje van lafheid van zijn zoon, de hertog van Maine. (*Slaat op B. terwijl hij Smerige lafaard, lafaard ! roept. Wanneer hij een eerste stok gebroken heeft, reikt B. hem een tweede stok aan die hij eveneens verbrijzelt. Escalatie-effect, slaat in het wilde weg*) Deze vorst met zijn gelijkmatige humeur en volmaakte zelfbeheersing... (*L. blijft verder woeden*)

Hertog (*vermanend herhalend*) Deze vorst met zijn gelijkmatig humeur en zijn volmaakte zelfbeheersing... (*H. en B. grijpen zelf in en slepen een stokzwaaiende L. naar zijn chaise percée*) Deze vorst met zijn gelijkmatig humeur en zijn volmaakte zelfbeheersing liet zich bij deze ene gelegenheid gaan. (*Lichten uit. Spot uit beginscène fixeert nog even een nahijgende L. en fluit dan ook uit.*)

II

(*Alles donker. De hertog ontsteekt op zijn lesenaar een vuurwerkstokje (sterretjes!). Wanneer het stokje bijna opgebrand is, pleine lumière.*)

Hertog (*naar het stokje wijzend*) Feu d'artifice. Oppervlakkigheid.

Blanche (*instemmend*) Zijne Majesteit was een gesticulerende machine.

Louis XIV (*geërgerd*) Je sais, Je sais !

Hertog En toch. Er is ook zoiets als oppervlakkigheid omdat men diepzinnig is. (*Maakt een peinzend gebaar, vingers aan kin bv.*) Een gereflecteerde vorm van oppervlakkigheid die toch niets strategisch, geënceneerd heeft. Uw neef b.v., majesteit.

Louis XIV (*geërgerd*) N'en parlons pas !

Hertog Uw neef bv., die u als regent zou opvolgen.

Louis XIV Ik weet het, hij was een intellectueel, een aristocraat pur sang, ik daarentegen...

Hertog (*leest voor*) L'esprit du Roi était au-dessous du médiocre.

Louis XIV Een onsterfelijke formulering voorwaar. Even beklievend als die van zonnekoning. Nog minder dan middelmatig. Had ik het toen geweten, hertog.

Hertog L'esprit du roi était au-dessous du médiocre, mais très capable de se former.

Louis XIV Een doekje voor het bloeden, een troostend schouderklopje voor domme leerlingen. Bon, wat is er van mijn neef, de Duc d'Orléans ?

Hertog Dat die niet zomaar oppervlakkig was.

Louis XIV Niet zomaar, dat is waar. Hij maakte er een diepzinnig boeltje van. (*Gaat naar het publiek toe, probeert het als jury op zijn hand te krijgen*)

Op dezelfde dag ging mijn neef naar Parijs om 2 jonge mooie moeders te bezoeken die op hetzelfde moment bevielen, van een zoon - zijn zoon - en een dochter - zijn dochter. Spijtig dat het wettig kind een dochter was. Kortom : een kunstige coincidentie.

Hertog Als u ook die toer opgaat, Majesteit ! (*Zoekt even in zijn papieren. Ook tot het publiek-jury*) In 1673 trok de koning naar het front met Madame de Montespan, die zwanger was, Louise de la Vallière, toen nog maîtresse en titre en niet te vergeten de koningin; zij hobbelden allemaal in hetzelfde rijtuig achter het leger aan, zodat de boeren destijds zeiden dat zij 3 koninginnen hadden gezien. Drie majesteit, en geen twee.

Blanche Neen, vier. Niet te vergeten, sa solidité, Madame de Maintenon die Vallière en Montespan als maîtresse nog zou opvolgen en toen al meereisde als gouvernante van die laf...

Louis XIV Maar niet in dezelfde koets. Zover is het gekomen dat ik me moet verrechtvaardigen. Biografen hebben het makkelijk. Bij de gratie van interessante mensen worden zij onsterfelijk terwijl de figuren waar het toch allemaal om draaide in het beste geval onsterfelijk belachelijk gemaakt worden. (*Tot H. met dédain*) In zekere zin een schadeloosstelling voor het leven dat zij niet geleefd hebben maar alleen geregistreerd.

Hertog (*hoofdschuddend, vinger naar beneden*) Au-dessous du médiocre !

Louis XIV Ik had het kunnen weten toen je vader je aan mij presenteerde en me vroeg je op te nemen in mijn keurkorps, de musketiers. Een zestienjarige bloodaard, smal gezichtje, dunne lippen en een meer dan kwaadaardige blik, au-dessus du malin. Maar aan een loyale grijsaard van 84 op de drempel van de dood die mijn vader met zoveel toewijding had gediend -al was hij maar een paardeknecht...

Hertog Hoe aandoenlijk majesteit ! Een kwaadaardige blik, een loyale grijsaard en u die de gunst verleent om... Daarmee bewijst zijne majesteit hoe primitief hij wel is. Het voeden van rancunes b.v. Hoe normaal-doordeeweeks. En dat voor een koning. Neen, zo was uw neef niet. Geen gepsychologiseer, geen gerumineer. Never complain, never explain was zijn devies (*Spreekt verder terwijl hij NEVER COMPLAIN NEVER EXPLAIN op een wand spuit*) Al dat gesabbel over zichzelf. Die eindeloze zelfverdedigingen, en dan nog met zo weinig flair : zelfinterpretaties zoals er dertien in een dozijn gaan.

Blanche (*tot H.*) De mensen vervelen zich met papieren conversaties. Er moet iets spectaculairs gebeuren.

Hertog (*sceptisch*) Spectaculaires ?

Louis XIV In welk jaar zijn we ?

Hertog In welk jaar zijn we, Blanche ?

Blanche Iets spectaculairs... (*Denkt na*)

In 1686 : het jaar van de fistel.

Louis XIV (*protesterend*) Nu al ! Mais enfin, waarom niet 1685, het jaar van de annulering van het edict van Nantes, historisch zo discutabel en nog steeds actueel. De intolerantie tegen andersdenkenden, hertog !

Hertog Draai u maar om, majesteit. Geen papieren conversaties. Er moet iets gebeuren met de gesticulerende machine. (*Onder tegenstribbelen wordt L. door H. en B. op de tafel geduwd en omgedraaid, op zijn buik, gezicht naar het publiek toe.*) Trouwens niets zo actueel als de anus, Majesteit, in dit land van speen en aambeien. Dat zal ze zeker wel interesseren, nietwaar Blanche ?

Blanche Zeker, als je het hen zo botweg in de maag splitst (*berispend*) Ook dat is bon ton geworden, hertog, die krasse uitspraken. Zo neutraliseer je jezelf met je zogezegde provocaties.

Louis XIV Precies Blanche. (*H. ploft hem een mes tussen de benen*) Au, je doet me pijn.

Hertog Pijn veredelt, majesteit.

Blanche Zoals goede wijn. Hoe langer hij ligt, hoe beter hij wordt. (*Ploft op haar beurt een tweede mes tussen zijn benen. L. reageert nauwelijks. B. en H. hebben zich nu gebukt zodat hun gezichten op één lijn komen te staan met dat van L.*) De dag voor de operatie was hij heel opgewekt. (*L. fluit een willekeurig deuntje; mes nr. 3*)

Hertog En ging hij zoals gebruikelijk te paard een ritje maken. (*L. klakklakt met de tong; mes nr. 4*)

Blanche Weken geleden hadden de dokters al geëxperimenteerd met soortgelijke gevallen, patiënten uit het Hôtel-Dieu. Sukkelaars die al tevreden waren met een dak boven hun hoofd.

Louis XIV Sukkelaars quoi. (*Mes nr. 5*)

Hertog Bij de proefoperaties vielen er een paar slachtoffers. Hun lijken werden 's nachts

